

Nr 442.

Av herr **Lundell**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 359, med förslag till förordning angående ändrad lydelse av 2 § förordningen den 17 juni 1938 (nr 370) om särskild skatt å förmögenhet, m. m.

I proposition nr 359 har Kungl. Maj:t upptagit till dryftande och lösning den några gånger under senare år av statsmakterna berörda frågan om införande av en skattespär. Det är den undan för undan skärpta beskattningen till staten som aktualiserat denna fråga.

Det i förevarande proposition framlagda förslaget gäller endast taxeringsåret 1942 och går i princip ut på att för detta år viss person påförda stats-skatter tillsammans ej böra överstiga 80 % av hans till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomst. Överstigande belopp skall avkortas eller restitueras.

Man frågar sig om avsikten med återstående 20 % av inkomsten; huruvida de tänkas böra vara reserverade för betalning av kommunala skatter — alltså till primärkommuner, landsting och vägdistrikt — eller huruvida de ev. tänkas ha blivit konsumerade av skattedragaren för hans uppehälle under beskattningsåret. Av vissa uttalanden i den sakkunniges till betänkandet fogade P. M. (överst å sid. 13) synes framgå att nämnda återstod närmast är avsedd för kommunalskatterna.

I själva det tekniska anordnandet av spärregeln synas vissa mindre modifikationer vara påkallade. Man finner i den föreslagna förordningens 2 § att krigskonjunkturskatten ej blivit medtagen i så att säga samma term som de andra statsskatterna utan i stället blivit intagen i en annan term i ett icke likvärdigt läge. Den motivering som anföres i P. M. (tredje stycket från slutet) för denna skiljaktiga behandling av krigskonjunkturskatten förefaller icke hållbar. Det är säkerligen lämpligare att utforma 2 § sålunda:

— — — — —
 — — — 1942 påförd statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, värnskatt, särskild skatt å förmögenhet samt i förekommande fall den skattskyldige för samma år påförd krigskonjunkturskatt sammanlagt överstiga 80 % av den för honom samma år enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomsten ökad med det belopp, varmed avdrag för erlagda allmänna skatter jämlikt 4 § sistnämnda förordning må hava vid taxeringen medgivits, dock att avkortningen och restitutionen — — — — —

För att tydligt uppfatta den skillnad som ligger i dessa olika avfattningar införa vi några beteckningar.

Låt u, v, w, q, k beteckna de efter taxering 1942 vederbörande skattedragare påförda inkomst- och förmögenhetsskatt, värnsskatt, särskild skatt å förmögenhet, krigskonjunkturskatt och kommunalskatter. Låt vidare i beteckna den till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomsten, samt k_0 beteckna vid föregående taxering påförda kommunalskatter.

När skattedragaren då gjort avsättningar till samtliga statsskatter har han kvar ett belopp

$$a = i + k_0 - u - v - w - q.$$

Detta belopp är ev. negativt, angivande att inkomsten ej räckt till för betalning ens av påförda skatter till staten. Följes nu ovanstående förslag (motionens till skillnad från propositionens), så skall han erhålla restitution med ett belopp

$$b = u + v + w + q - 0,80 (i + k_0) \text{ under förutsättning att } b \geq 0.$$

Efter mottagande av restitutionen har han då sammanlagt:

$$a + b = i + k_0 - u - v - w - q + u + v + w + q - 0,80 (i + k_0) = 0,20 (i + k_0).$$

Följes däremot propositionens förslag, så skall han i stället erhålla i restitution:

$$c = u + v + w - 0,80 (i + k_0 - q) \text{ under förutsättning att } c \geq 0.$$

Efter mottagande av restitutionen skulle han då ha sammanlagt

$$a + c = i + k_0 - u - v - w - q + u + v + w - 0,80 (i + k_0 - q) = 0,20 (i + k_0 - q).$$

Frågan är nu om dessa belopp, som skattedragaren på detta sätt sammanlagt har kvar, äro tillräckliga för att bestrida kommunalskatterna.

Med motionens förslag erhålla vi

$$a + b - k = 0,20 (i + k_0) - k = 0,20 (i + k_0 - 5k).$$

Denna rest är i allmänhet positiv, eftersom k snarare håller sig omkring 0,15 i än går upp till 0,20 i . Antaga vi $k_0 \geq k$ så finna vi att k kan gå upp ända till 0,25 i , och uttrycket ändock hålla sig positivt, d. v. s. inkomsten räcka även till kommunalskatterna.

Med propositionens förslag erhålla vi i stället efter betalning av kommunalskatten en rest

$$a + c - k = 0,20 (i + k_0 - q) - k = 0,20 (i + k_0 - 5k - q).$$

Den rest, som här erhålles, ligger tydligen så mycket lägre än resten i förra fallet som motsvarar 20 % av krigskonjunkturskattens belopp. Tydligt är det mera ovisst om den är positiv. Antaga vi $k_0 = k$ så finna vi att denna rest är negativ så snart som $i < 4k + q$, vilket lätt kan inträffa. T. ex. om $k = 0,17 i$ och $q > 0,32 i$. I sådant fall räcker ej inkomsten till att bestrida även kommunalskatterna.

Det torde synas tydligt av det sålunda uppvisade, att den i motionen före-

slagna utformningen är den lämpligare. I de fall där ingen krigskonjunkturskatt blivit påförd äro utformningarna sammanfallande, men när krigskonjunkturskatt finnes, upptager *den* efter metoden i propositionen en betydande del av det utrymme som behöves för kommunalskatterna.

Till den i propositionen föreliggande utformningen av förslaget bör ytterligare göras den anmärkningen att det ej är i allo riktigt, vad som uttalas i P. M. nederst å sid. 12 och överst å sid. 13, nämligen att den taxerade inkomsten med tillägg för förut avdragna kommunalutskylder utgör ett uttryck för den inkomst den skattskyldige haft till sitt förfogande för gäldande av de under beskattningsåret förfallande (bör hellre vara: å beskattningsårets inkomst belöpande) kommunalutskylderna samt de å beskattningsårets inkomst belöpande statsskatterna. Detta skulle vara riktigt, om det ej vore så, att vid fastställande av vederbörandes taxerade inkomst ev. uppkommande underskott utfördes med noll. Föreskrift om sådant utförande finnes ej i skatteförordningen men väl å deklarationsblanketten.

Tag t. ex. en ägare av annan fastighet taxerad till 200 000 kronor, och antag att denne ägare under 1941 fått ett underskott å denna sin förvärvskälla om 4 000 kronor. Låt oss antaga att samma ägare under 1940 ej heller kommit upp till sin garantiinkomst 10 000 kronor, men att han på denna blivit pålagd 15 % i garantiskatter. Således 1 500 kronor i kommunala utskylder, vilka vi avdraga i deklarationen 1942. Dessutom under allmänna avdrag underskottet om 4 000 å annan fastighet. Har denna fastighetsägare ingen annan inkomst haft under 1941, så blir hans 'Sammanräknade inkomst' 0, varifrån sedan skall avgå allmänna avdrag om 5 500. Härvid erhållen 'återstående inkomst' eller 'taxerad inkomst' om — 5 500 utföres enligt reglerna med 0. Går man så till den föreslagna spärrförordningens 2 §, så finner man att de sammanlagda statsskatterna på 1942 års taxering komma att få uppgå till $0,80 (0 + 1\,500) = 1\,200$ innan någon avkortning eller restitution kan äga rum. — Tydligt hade det rätteligen i stället bort vara fråga om $0,80 (-5\,500 + 1\,500) = 0,80 (-4\,000)$, ty en brist på 4 000 kronor var just vad som fanns disponibelt av det årets inkomst för skattebetalningar och allt annat.

Nu får vederbörande, om hans förmögenhet motsvarar fastighetsvärdet utan skulder, sig påfört ett taxerat belopp om 2 000 kronor, och om han är ensamstående skattskyldig i ortsgrupp II ger detta honom ett beskattningsbart belopp om 1 020 kronor. Härav följer sedan en inkomst- och förmögenhetsskatt om 68:85, och en värnsskatt om 61:20 eller tillsammans kronor 130:05. Vidare påföres en särskild skatt å förmögenhet om kronor 40:— på den reducerade beskattningsbara förmögenheten 50 000:—. Slutligen återkomma de kommunala garantiskatterna om c:a kronor 1 500:—. Av sålunda påförda skatter borde vederbörande enligt andemeningen i den föreslagna förordningen om skattespärr befrias från erläggande av de 130:05 under det han finge taga upp lån för att betala de 40:— och de 1 500:—.

För att uppnå avsett resultat i form av befrielse från inkomst- och förmögenhetsskatt och värnsskatt i fall sådana som dessa måste i 2 § tilläggas ett nytt stycke ungefärligen så lydande:

»Därest vid uträkning av taxerade inkomsten uppkommit underskott, som utförts med 0, skall i första stycket ovan i stället räknas med 80 procent av skillnaden mellan det belopp, varmed avdrag för erlagda allmänna skatter må hava vid taxeringen medgivits, och det vid uträkning av taxerade inkomsten uppkomna underskottet. Härvid uppkommet underskott utföres med 0.»

I stället för att, såsom vid detta förfarande sker, först draga ifrån kommunalskatterna inneslutna i de allmänna avdragen och sedan lägga till dem separat, kan man givetvis underlåta att taga dem med någondera gången, och då, i stället för att lägga till ett tredje stycke i 2 §, formulera om första stycket sålunda: — — — — —

80 % av den för honom vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt uppkomna sammanräknade inkomsten minskad med summa allmänna avdrag utom skatteavdragen, dock att avkortningen och — — — —

Ännu lämpligare vore kanske att skriva — med bortseende från de mindre viktiga premieavdragen — sålunda:

— — — — —
80 % av den för honom samma år vid taxeringen till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt uppkomna sammanräknade inkomsten minskad i förekommande fall med uppkomna underskott å förvärvskällor (allmänna avdrag 2 o. 3 å deklarationsblanketten) — varvid uppkommet underskott utföres med 0 — dock att avkortningen och — — — — —

Det torde vara lämpligt att för avkortningar och restitutioner föreskriva något minimibelopp, för att undvika att skattemyndigheterna besväras med oväsentliga småärenden. Varje år finnes ju alltid ett icke så ringa, efter konjunkturläget varierande antal rörelseidkare, jordbrukare, fastighetsägare m. fl., för vilka rörelsen under året gått med förlust. Sammanräknad inkomst minskad med underskottsavdragen blir då negativ och utföres med 0. I sådana fall skola inkomst- och förmögenhetsskatt och värnsskatt, som blivit påförda, helt avkortas eller restitueras. Bland dessa fall finnas dock åtskilliga där beskattningsbart belopp ej framkommit men väl taxerat belopp om 1 000 kronor eller mera, och värnsskattfemman, eller värnsskattetian om den höjes, är då det enda som finnes att restituera av dessa skatter. Fråga uppkommer då, om även den skall återbördas. Det gäller kanske i åtskilliga fall personer med en skattskyldig förmögenhet på åtskilligt över 100 000 kronor. Vill man icke restituera denna sista femma eller tia, måste man tillfoga en bestämmelse om att belopp, som ej överstiga t. ex. 10 kronor, restitueras ej, och dessutom en bestämmelse om att av belopp, som överstiga 10 kronor, må i intet fall restitueras mera än vad som överstiger 10 kronor.

Frågan huruvida en skattespärr lämpligen bör ligga vid i propositionen föreslaget läge 80 %, så att i berörda fall ungefär hela inkomsten går åt

till skattebetalning, eller om den bör ligga något lägre, t. ex. vid 70 % eller 60 %, så att skattedragaren kunde räkna med att hans uppehälle under beskattningsåret åtminstone till någon del bestredes genom löpande inkomster, den frågan tages ej upp till någon egentlig utredning i propositionen, vare sig i den sakkunniges P. M. eller i yttrandena eller av departementschefen. Den torde väl få göras till föremål för framtida överväganden och utredning. Mot departementschefens i propositionen liksom tidigare tillkännagivna ståndpunkt, att både konsumtionsutgifter och skatter utan egentlig olägenhet kunna bestridas genom tillgripande av förmögenhet, torde dock en viss gensaga vara på sin plats.

En uppfattning sådan som den (se prop. sid. 9) att »förmögenheten som sådan medför skattekraft oberoende av inkomsten» kan svårigen upprätthållas. Den är baserad på något slags föreställning om 'förmögenhet' såsom likbetydande med 'penningfordring'. En realförmögenhet kan icke tänkas evalverad i penningar annat än på grund av överväganden om den inkomst som därav kan erhållas. En realförmögenhet, som icke kan ytterligare belånas och icke säljas, har ingen skattekraft, även om den företrädes i skattemyndigheternas längder av flersiffriga tal. Det som taxerats i dag till ett visst värde i penningar kan i morgon vara utan värde eller ha ett helt annat värde till följd av förändringar i det omgivande läget.

På grund av vad i det förestående blivit anfört får jag hemställa,

att förordningens 2 § antages i sådan lydelse som ovan föreslagits,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville hemställa om fortsatt utredning, huruvida och i vad mån den omständigheten, att viss del av den intjänade inkomsten redan under beskattningsåret bliver disponerad för skattedragarens uppehälle, jämte andra synpunkter, bör föranleda en förskjutning nedåt av skattespärren, med framläggande för riksdagen av de förslag vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 17 juni 1942.

T. V. Lundell.
